

Naistentaudit: Arvioitavat kokonaisuudet

Keisarileikkaus.....	2
Gynekologisen päivystyspotilaan arviointi ja hoidon suunnittelu	4
Laparoskooppisen sivuelimenpoiston perioperatiivinen hoito	6
Preoperatiivinen arviointi.....	9
Haasteellisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen	11
Sikiön kasvunhidastuma	13

Keisarileikkaus

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva tuntee keisarileikkauksen tavallisimmat indikaatiot, potilaan preoperatiivisen valmistelun, leikkaussalityöskentelyn, keisarileikkauksen teknisen suorituksen, sen aikana käytettävät lääkkeet ja tarvikkeet, sekä potilaan postoperatiivisen valvonnan periaatteet.

Määritelmä ja rajoitukset

- Keisarileikkauksen suunnittelu ja toteutus

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Ei tunnista omaa rooliaan moniammatillisessa tiimissä
- Ei hallitse sujuvia leikkaustaitoja
- Ei tunnista anatomisia rakenteita tai kudusrajoja
- Leikkausriskien lisääntyminen väärän leikkaustekniikan tai hitaan työskentelyn seurauksena

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Johtamistaidot
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee elektiivisen keisarileikkauksen tärkeimmät indikaatiot
- Tuntee potilaan hoitopolun leikkauspäätöksestä leikkauspöydälle
- Tuntee potilaan preoperatiivisen valmistelun vaiheet ja sen merkityksen
- Tuntee obstetrisen anatomian ja fysiologian
- Tuntee ja käy läpi leikkausta edeltävän tarkistuslistan
- Ymmärtää antibiootti- ja tromboosiprofylaksian valinnan periaatteet ja merkityksen
- Tietää leikkaussaliteamin jäsenten työtehtävät ja roolit keisarileikkauksessa
- Osaa johtaa leikkaustilannetta
- Osaa keisarileikkausanalgesian/-anestesian eri mahdollisuudet ja niiden merkityksen
- Tuntee keisarileikkauksessa käytettävät instrumentit ja tarvikkeet
- Osaa suorittaa keisarileikkauksen
- Tuntee kohtua supistavat lääkeaineet ja niiden käytön

- Tuntee postoperatiivisen valvonnan periaatteet ja merkityksen
- Tuntee vastasyntyneen virvoittelun periaatteet teoriatasolla
- Osaa kommunikoida selkeästi moniammatillisen tiimin kanssa
- Tekee asianmukaiset potilasasiakirjamerkinnot
- Pitää potilaan ja omaiset ajan tasalla
- Tuntee keisarileikkauksen vaikutukset tulevaan lisääntymisterveyteen
- Osaa keisarileikkauksen jälkihoidon

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Kirurgisten perustaitojen harjoittelu
- Hätäsektiosimulaatio
- Anatomian opiskelu
- Perehtyminen oman yksikön ammattilaisten leikkaustoiminnan ohjeisiin
- Perehtyminen oman yksikön potilasohjeisiin
- Erikoislääkärin työn seuraaminen

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja:

- Leikkaustaitojen palautelomake

Lisälomakkeet kouluttajille:

- Vastaanoton ja/tai toimenpiteiden palautelomake
- Potilastapauskeskustelut

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Ensimmäisen vuoden aikana saavutetaan Etappi 3
- Valmistuessa tulee saavuttaa Etappi 4

Kirjallisuus

- Heini Salo, Aydin Tekay ja Kaarin Mäkikallio: Tutkimusnäyttöön perustuva keisarileikkaus. Duodecim 2015;131(12): 1137-43
- Naistentaudit ja synnytykset, Duodecim, 6. painos 2019
- Kuulustelukirjat

Gynekologisen päivystyspotilaan arviointi ja hoidon suunnittelu

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva tunnistaa kiireellistä hoitoa vaativan gynekologisen potilaan, osaa arvioida peruselintoiminnot, tutkia potilaan sekä määrätä ja tulkita tarvittavat laboratoriotutkimukset. Erikoistuva osaa arvioida nesteytyksen, verensiirron ja päivystystoimenpiteen tarpeen sekä kiireellisyyden. Erikoistuva osaa toimia moniammatillisessa tiimissä, johtaa tilannetta ja siirtää hoitovastuun sekä informoida potilasta ja omaisia. Erikoistuva tunnistaa oman osaamisensa rajat ja pyytää apua sitä tarvittaessa.

Määritelmä ja rajoitukset

- Äkillisesti sairaan potilaan arviointi ja hoidon suunnittelu naistentautien päivystyksessä
- Potilaan tilanteen vakavuus arvioidaan oikein ja hoito suunnitellaan ja aloitetaan riittävällä kiireellisyydellä
- Hoidossa osataan hyödyntää moniammatillista tiimiä
- Ei sisällä hoidossa tarvittavia leikkaussalitoimenpiteitä

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Ei tunnista äkillistä hoitoa tarvitsevaa potilasta riittävällä kiireellisyydellä
- Ei tunne oman osaamisen rajoja ja avun pyytäminen viivästyy

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Johtamistaidot
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Osaa arvioida potilaan peruselintoiminnot ja määrätä toimet peruselintoimintojen vakauttamiseksi
- Osaa pyytää apua hätätilanteessa
- Osaa tehdä gynekologisen tutkimuksen ja ultraäänitutkimuksen
- Osaa määrätä laboratoriotutkimukset ja tulkita vastaukset
- Tunnistaa poikkeavan alkuraskauden, gynekologisen akuutin vatsan ja yleisimmät gynekologisten leikkausten komplikaatiot
- Osaa määrätä tilanteen vaatiman lääkehoidon

- Osaa arvioida sairaalahoidon tarpeen
- Osaa arvioida päivystystoimenpiteen tarpeen
- Osaa johtaa tilannetta ja raportoida moniammatilliselle tiimille
- Tekee asianmukaiset potilasasiakirjamerkinnot
- Pitää potilaan ja omaiset ajan tasalla

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Gynekologisen ultraäänitutkimuksen harjoittelu

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja:

- Vastaanoton ja/tai toimenpiteen palautelomake

Lisälomakkeet kouluttajille:

- Potilastapauskeskustelut
- 360° arviointilomake

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Koejakson aikana saavutetaan Etappi 3
- Valmistuessa tulee saavuttaa Etappi 4

Kirjallisuus

- Ektooppinen (kohdunulkoinen) raskaus, Käypä hoito -suositus 2014
- Naistentaudit ja synnytykset, Duodecim, 6. painos 2019
- Akuuttihoito-opas
- Kuulustelukirjat

Laparoskooppisen sivuelimenpoiston perioperatiivinen hoito

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa toteuttaa tavanomaisen laparoskooppisen munasarjan ja/tai munanjohtimen poistotoimenpiteen. Erikoistuva osaa toimia moniammatillisessa leikkaustiimissä ja johtaa leikkaustilannetta. Erikoistuva osaa informoida potilasta leikkausta edeltävästi sekä kertoa tehdystä toimenpiteestä ja antaa jatkohoito-ohjeet. Osaa kirjata selkeät ja riittävät ohjeet moniammatilliselle tiimille ja potilaalle. Erikoistuva tuntee normaalin ja poikkeavan toipumisen kulun ja tunnistaa välittömät komplikaatiot. Erikoistuva tunnistaa oman osaamisensa rajat ja pyytää apua sitä tarvittaessa.

Määritelmä ja rajoitukset

- Laparoskooppisen sivuelintoimenpiteen perioperatiivinen potilashoito ja kirjaaminen
- Tavallisimpien välittömien intra- ja postoperatiivisten ongelmien ja komplikaatioiden tunnistaminen ja hoidon aloitus
- Koskee sekä kiireetöntä että kiireellistä leikkaushoitoa

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Vaarantaa potilasturvallisuuden turhalla toimenpiteellä tai omalla varomattomalla toiminnallaan
- Ei tunnista riittävän ajoissa välitöntä postoperatiivista komplikaatiota tai muuta kiireellistä hoitoa vaativaa ongelmaa
- Potilas tai henkilökunta ei saa riittävää informaatiota

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Johtamistaidot
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Perehtyy potilaaseen ja toimenpiteeseen
- Tapaa potilaan ja varmistaa toimenpiteen tarpeen ja laajuuden
- Osaa käyttää tarkistuslistaa ja tuntee tarkistuslistan kolme osaa
- Osaa asettaa laparoskopiaportit turvallisesti

- Tuntee leikkausalueen anatomian ja patofysiologian, ja osaa soveltaa tietämystään toimenpiteen aikana
- Tunnistaa komplikaatoriskejä lisäävät tekijät ja osaa hallita niitä
- Ymmärtää sähkökirurgian ja energiainstrumenttien käytön periaatteet ja osaa soveltaa niitä käytäntöön
- Tuntee leikkausvälineistön, osaa valita tarkoituksenmukaiset instrumentit, käyttää instrumentteja asiantuntevasti ja hallitsee kahden käden käytön
- Tunnistaa kudosrajoja ja käsittelee kudoksia asianmukaisesti
- Osoittaa leikkauksenaikaista arviointikykyä ja toimenpide etenee vaivatta ja suunnitelmallisesti
- Osoittaa kykyä säädellä huomiokykyään, tunteitaan, ajatuksiaan ja käytöstään leikkauksen aikana
- Osaa pyytää apua tarvittaessa
- Kommunikoi tehokkaasti ja ammattimaisesti leikkaustiimin kanssa, osaa hyödyntää assistenttia ja johtaa leikkaustilannetta
- Tekee asianmukaiset sairauskertomusmerkinnät sisältäen hoito-ohjeet henkilökunnalle
- Osaa selittää potilaalle leikkauksen kulun ja jatkohoito-ohjeet
- Tuntee normaalin toipumisen kulun ja tavallisimmat postoperatiiviset ongelmat
- Tunnistaa tavallisimmat välittömät postoperatiiviset komplikaatiot ja aloittaa hoidon oikea-aikaisesti johtaen ja hyödyntäen moniammatillista tiimiä
- Tuntee toimenpiteen pitkäaikaisvaikutukset ja riskit potilaan terveyteen

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Oppiportin Gynekologisen laparoskopian verkkokurssin ja Kirurginen polttolaite -kurssin suorittaminen.
- Simulaattorikoulutus koulutuspaikan kriteerien mukaisesti
- Anatomian opiskelu
- Terveyskylän ammattilaisten ohjeet soveltuvin osin

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja

- Leikkaustaitojen palautelomake

Lisälomakkeet kouluttajille:

- 360° arviointilomake
- Työyhteisötaidot

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Valmistuessa tulee olla saavutettuna Etappi 4

Kirjallisuus

- Kuulustelukirjat

Preoperatiivinen arviointi

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa arvioida leikkaustarpeen potilaalla, jolla on hyvänlaatuinen kohdun tai sivuelimen muutos. Erikoistuva osaa suunnitella tavanomaisen gynekologisen leikkaushoidon. Erikoistuva osaa huomioida potilaan sairauksien ja elintapojen vaikutuksen sekä toimenpiteen kiireellisyyden leikkausta suunniteltaessa. Erikoistuva osaa johtaa moniammatillista tiimiä sekä informoida potilasta leikkauksesta ja siihen sisältyvistä hyödyistä ja riskeistä. Erikoistuva tunnistaa oman osaamisensa rajat ja pyytää apua sitä tarvittaessa.

Määritelmä ja rajoitukset

- Arviointi koskee kiireettömällä naistentautien poliklinikan vastaanottokäynnillä arvioitavia oletettavasti hyvänlaatuisia kohdun tai sivuelimen muutoksia.
- Oikean laajuinen leikkaus ohjelmoidaan oikea-aikaisesti huomioiden potilaan kokonaistilanne ja muutoksen laatu.
- Erikoistuva saa valmistuessaan oikeuden/valmiuden tehdä itsenäisesti leikkauspäätöksiä.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Potilaan perussairauksiin tai terveyteen liittyvät riskit jätetään huomioimatta, jonka vuoksi leikkaus viivästyy tai peruuntuu tai potilaalle aiheutuu ylimääräistä riskiä
- Pahanlaatuinen muutos jää toteamatta
- Potilaalle tehdään tarpeeton toimenpide
- Potilas ei saa riittävää informaatioita toimenpiteen hyödyistä ja riskeistä
- Potilasta ei kuulla päätöstä tehtäessä

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee tavallisimmat kohtu- ja sivuelinmuutosten leikkausindikaatiot ja hoitovaihtoehdot
- Osaa arvioida leikkauksen tarpeellisuuden ja soveltaa tietämystään leikkauspäätöstä tehtäessä
- Tunnistaa komplikaatoriskejä lisäävät tekijät ja osaa arvioida niiden vaikutuksen suunniteltuun toimenpiteeseen

- Osaa selittää löydöksen ja leikkaushoidon välittömät ja pitkäaikaiset hyödyt ja riskit potilaalle ymmärrettävästi
- Osaa selittää leikkaukseen valmistautumisen, toimenpiteen ja normaalin toipumisen kulun sekä tavallisimmat leikkausriskit ja postoperatiiviset ongelmat
- Huomioi potilaan toiveet ja tekee leikkauspäätöksen yhteisymmärryksessä potilaan kanssa
- Osaa määrätä preoperatiiviset tutkimukset, tarvittavat konsultaatiot, antibioottiprofylaksian ja tromboosiprofylaksian
- Osaa hyödyntää moniammatillisen tiimin osaamista ja tuntee muiden roolit leikkauspotilaan prosessissa
- Hyväksyttää tekemänsä suunnitelman lähikouluttajalla
- Tekee asianmukaiset sairauskertomusmerkinnät

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Perehtyminen oman yksikön ammattilaisten leikkaustoiminnan ohjeisiin
- Perehtyminen oman yksikön potilasohjeisiin
- Erikoislääkärin vastaanottotyön seuraaminen

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja:

- Vastaanoton ja/tai toimenpiteen palautelomake

Lisälomakkeet kouluttajille:

- Potilastapauskeskustelut
- 360° arviointilomake
- Työyhteisötaidot

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Valmistuessa tulee olla saavutettuna etappi 4

Kirjallisuus

- Kuulustelukirja

Haasteellisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa toimia hankalissa vuorovaikutustilanteissa. Haasteellisia tilanteita voivat olla esim. toimenpidekomplikaatiosta kertominen, kohtukuolema, synnytyspelkopotilaan kohtaaminen tai syöpädiagnoosin kertominen. Erikoistuva on itse hoitava lääkäri ja johtaa keskustelua.

Määritelmä ja rajoitukset

- Koskee kaikkia naistentautien ja synnytysten yksiköitä ja potilaskohtaamisia

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Epäonnistunut tai vähättelevä kohtaaminen voi aiheuttaa potilaalle mielipahaa, hidastaa toipumista ja vaikuttaa mm. potilaan luottamukseen terveydenhuoltoon monella tavoin.
- Liiallinen asiaan omistautuminen vailla eteenpäin suuntautuneisuutta voi johtaa erikoistuvan omaan uupumiseen tai syventää potilaan ahdistusta
- Vaikean asian välttely, epäselvien termien käyttö tai ei-empaattinen potilaan kohtaaminen voi aiheuttaa väärinymmärryksiä.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutustaidot
- Terveyden edistäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Järjestää tapaamisen rauhalliseen tilaan
- Hallitsee lääketieteelliset asiat riittävän hyvin osatakseen vastata potilaan/omaisten kysymyksiin
- Esittäytyy, selittää oman roolinsa tilanteessa ja kertoo keskustelun syyn
- Kutsuu tarvittaessa mukaan muut potilaan hoitoon osallistuvat henkilöt
- Varmistaa, että muilla osallistuvilla on perusteet olla mukana ja oikeus saada potilasta koskevaa tietoa
- Kertoo oleelliset lääketieteelliset asiat potilaan ja/tai omaisten ymmärtämällä kielellä (tarvittaessa tulkin avulla), välttäen lääketieteellisten termien käyttöä
- Kuuntelee aktiivisesti välttäen keskeytyksiä
- Tarkentaa tarvittaessa kuulemansa ja pyytää selvennystä

- Neuvottelee ja tarvittaessa perustelee potilaalle/omaisille ymmärrettävän hoitosuunnitelman ja kertoo, miten toimitaan tästä eteenpäin
- Säilyttää ammatillisuutensa emotionaalisesti latautuneessa tilanteessa
- Osallistaa muut tiimin jäsenet haasteellisen vuorovaikutustilanteen hoitamiseen
- Osaa arvioida oman ja muiden keskusteluun osallistuvien turvallisuuden ja järjestää apua tarvittaessa
- Osaa tarvittaessa selvittää mahdollisuutta hakeutua debriefing-tilaisuuteen

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Erikoislääkärin toiminnan seuraaminen
- Simuloidut potilastilanteet

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja

- Vastaanoton ja/tai toimenpiteen palautelomake

Lisälomakkeet kouluttajille:

- Potilastapauskeskustelut

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Valmistuessa tulee olla saavutettuna etappi 4

Sikiön kasvunhidastuma

Lyhyt kuvaus

- Erikoistuva tuntee sikiön kasvunhidastuman etiologian, diagnostiikan, seurantaperiaatteet ja synnytyksen sekä kasvunhidastumalapsen synnyttäneen äidin hoidon periaatteet.

Määritelmä ja rajoitukset

- Raskauden seurannan suunnittelu ja toteutus, kun sikiöllä epäillään tai todetaan kasvunhidastuma.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Ei hallitse ultraäänitutkimuksen toteutusta, johon sisältyy sekä sikiön kasvun, hyvinvoinnin että doppler-tutkimusten käyttö ja arviointi
- Ei hallitse riskiraskauden seurannan periaatteita
- Ei osaa kertoa vanhemmille löydöksen merkityksestä tai sen vaikutuksista raskauden seurantaan ja synnytykseen.
- Ei tunnista omaa rooliaan moniammatillisessa tiimissä

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Ammatillisuus
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Johtamistaidot
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tuntee sikiön kasvunhidastuman yleiset riskitekijät
- Osaa selvittää olennaiset esitiedot
- Tuntee potilaan hoitopolun diagnoosista syntymän jälkeiseen aikaan
- Tuntee potilaan seurannan vaiheet ja merkityksen
- Tuntee sikiön normaalin kasvun ja hemodynamiikan, ja osaa tunnistaa siihen liittyvät poikkeavuudet
- Osaa kertoa potilaalle seurantasuunnitelman ja perustella sen
- Osaa tilanteen vaatiessa muuttaa seurantasuunnitelmaa löydösten vaatimalla tavalla

- Osaa suorittaa raskaana olevan kliinisen tutkimuksen sekä ultraäänitutkimuksen
- Osaa arvioida löydösten vaikutuksen synnytystapaan ja -ajankohtaan
- Tuntee löydösten vaikutuksen vastasyntyneeseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- Osaa kommunikoida selkeästi moniammatillisen tiimin kanssa
- Tekee asianmukaiset potilasasiakirjamerkinnot
- Pitää seurannan aikana vanhemmat löydösten suhteen ajan tasalla

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Erikoislääkärin toiminnan seuraaminen
- Sikiön hemodynamiikkaan perehtyminen (kirjallisuus, esim. FMF-nettisivut)
- Obstetrisen ultraäänitutkimuksen harjoittelu

Arviointimenetelmät

Lähikouluttaja

- Vastaanoton ja/tai toimenpiteen palautelomake

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Valmistuessa tulee olla saavutettuna etappi 4